

REDAKTÖR

BIRGITTA ÖSTLING
0920-26 28 09
E-post: kulturen@nsd.se

Varm skildring av tysk forskare i iskallt Sibirien

RECENSION

Fritz Dörries sköt tigrar och björnar, han uthärdade nätter i tält i 38 graders kyla, men det som drev honom till Sibirien var hans kärlek till fjärlar.

NY BOK

Roy Jacobsen & Anneliese Pitz
Mannen som älskade Sibirien
Norstedts

Tjugofem år gammal gav han sig ut på sin första forskningsresa. Året var 1877. Bara det att ta sig från Tyskland så långt österut man kunde komma innan Ochotska havet tar vid, hade räckt som äventyr för de flesta. Med sig hade han vetenskaplig utrustning. Forskningsresorna pågick till år 1899.

Boken tar oss till platser där människor gjort sig sina egna lagar och skapat sin

egen kultur. De levde utan skyddsnät – och en del levde helt ensamma. Dörries möter mongolfolk, ryssar, kosacker, militärer, frisläppta fångar. Män, kvinnor, barn. Merparten av människorna levde sina vardagsliv med samma glädjeämnen och sorger som i Europa, men framförallt med en stor beredskap att hjälpa varandra.

Dörries besöker också det illa beryktade tvångsarbetslägret på ön Sachalin. Från 1600-talet fanns det flera tvångsarbetsläger i Sibirien, motsvarande Gulag som tillkom efter oktoberrevolutionen 1918.

Här i östra Sibirien levde Fritz Dörries i ett kvartssekel

i vetenskapens tjänst. Dagligen tampades han med björnar, tigrar, vargar, ormar. Och mygg, mygg, mygg och knott. Allt uthärdades, medan Dörries utförde sina dagliga sysslor som att odla fram fjärlar från insamlade larver, fånga och preparera insekter, smådjur, stora djur, fåglar.

Dörries levebröd var päls-handel och att sälja alltifrån fjärlar, till tigerskinn, till femtio levande dybowski- och wapitihjortar till lord Bedford. Ättlingarna till hjortarna lär leva kvar på ett gods i England.

Med jämna mellanrum forslades det som samlats in, till Vladivostok för att skickas vidare till Tyskland för försäljning till museer och samlare. På en säsong kunde man samla in 4 000 fjärlar och skalbaggar. Dessutom samlades andra insekter, kräldjur, snäckor, växter, fåglar, däggdjur in, i tusentals.

Vetenskapsmän vid sent

Roy Jacobsen.

FOTO: AGNETE BRUN

1800-tal verkade med delvis andra värderingar än vad som är acceptabelt idag. Som att samla in skallar från olika folkstammar för att förslas till Europa, trots att inget folk accepterar att skallar grävs upp och skiljs från kroppen på deras döda. Detta gjorde även Dörries.

Bokens författare Roy Jacobsen och Anneliese Pitz fick ta emot Frits Dörries

samlade anteckningar av en släkting, som hade ärvt dem. Boken är en dramatisering av dessa och skriven i jagform.

Boken "Mannen som älskade Sibirien" är en bok omhängivenhet. Om kärlek till livet – och viljan att förstå hur allt hänger ihop. En bok som väcker ömhet för människan.

Monika Luksaar Lund

De döda får tala på begravningsplats

KULTUR

Arkeologen Daniel Leviathan tilldelas årets Bindefeldstipendium om 500 000 kronor för sitt arbete med en digital minnesplats.

Genom QR-koder på gravstenar kommer besökare där att få lära känna några av de förintelseöverlevare som kom till Sverige.

Minnesplatsen "Förlorade röster – spåren efter 1945 års räddade" låter besökaren stifta bekantskap med 66 olika förintelseöverlevare, skriver Micael Bindefelds stiftelse i ett pressmeddelande.

Gemensamt är att de alla anländer till Sverige med de så kallade Vita båtarna och att de efter endast en kort tid dukade under till följd av undernäring och sjukdo-

mar. De ligger i dag begravda på Norra Judiska begravningsplatsen i Solna.

Deras gravstenar kommer som en del av projektet att förses med en QR-kod kopplad till en webbsida med ingående information om respektive person.

Daniel Leviathan, som i vanliga fall arbetar som forskare och doktorand vid Lunds universitet, berättade i samband med att stipendiet tillkännagavs om tanken bakom minnesplatsen: "Det är genom att berätta om dem, vars människovärde, liv och röster nazisterna stal, som vi kan öka kännedomen om Förintelsen."

Bindefeldstipendiet delades ut på den internationella minnesdagen för Förintelsens offer den 27 januari.

(TT)

Arkeologen Daniel Leviathan har skapat en digital minnesplats på begravningsplatsen i Solna.

FOTO: KARL GABOR/TT

Konstalmanackan i Norrbotten

KONST

Sveriges konstföreningar Norrbottens utställning i konsthall och på webben.

Arjeplogs konstförening: 6 dec-19 feb Ivan Bergdahl, Innan vattenregleringen, Silvermuseet och på föreningens facebooksida.

Fenix Konstförening: 18 dec-9 feb Fria stygn & Dokumentärt broderi Regionhuset, Luleå.

Galleri Syster: 21 nov-14

feb Luleåbiennalen, Sandviksg 18 A.

JALA Konst- och hantverksförening: 4-20 feb Kenneth Mikko Min stad, Haparanda-Tornio Studio JALA, Torget Haparanda

Kalix konstförening: Feb Månadens konstnär Catharina J Berg, kolografi och akryl, på kalixkonstförening.se. 23 jan-31 mars Lisbeth Nordvall, besöksrummet, kommunhuset.

Kiruna konstgille: 6-26 feb Håkan Carlsson, via skylt-

fönstren, Föreningsg 15.

Korpilobolo kulturförening: 16 jan-15 feb Brita Weglin, Sidoblick... Kulturhuset.

LKAB Kiruna/Narviks konstförening: Feb Månadens konstverk Promenad, Eva Friskman Restaurang Magnetiten.

NJAs konstförening: Feb Vinsterna i medlemslotteriet, Restaurang Malmen

Piteå konstförening: 16 jan-28 feb Nya Tiden, Piteåkonstnärer, verksamma till 1970-talet, på pitekonst.se

"Promenad", detalj. Eva Friskman, LKAB Kiruna/Narviks konstförening

FOTO: EVA FRISKMAN